

Livsmestring hos de yngste – Tilvenning i barnehagen

På hvilke måter ivaretar barnehagelæreren de yngste barnas behov for trygg tilknytning under tilvenningsperioden?

Hanna Sagnes Wågan

(Kandidatnummer: 1)

Bacheloroppgave

(BHBAC3980)

Trondheim, april 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Jeg vil gjerne takke intervjupersoner som har stilt opp til denne bacheloroppgaven, veiledere og ikke minst vil jeg gi en stor takk til sønnen min. Uten han hadde jeg nok aldri fått ideen om å forske på oppstart i barnehagen og viktigheten av trygg tilknytning i barnehagen.

Tiden på Dronning Mauds Minne nærmer seg slutten. Studiehverdagen har vært krevende og lærerik, jeg sitter nå igjen med mye kunnskap om hvordan jeg ønsker å være i barnehagen. Bacheloroppgaven faller innenfor fordypningen Barndom, livsmestring og helse. Jeg håper denne bacheloroppgaven er like spennende å lese, som den har vært å skrive.

Igjen – tusen takk.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	s.5-6
1.1 Oppgavens oppbygning	s.6
1.2 Begrepsavklaring	s.6
2. Teori	s.7
2.1 Aktuelle styringsdokumenter	s.7-8
2.2 Overganger i barns liv med vekt på overgang mellom hjem og barnehagen	s.8
2.2.1 Tilvenningsfasen	s.9-10
2.3. Barns behov for tilknytning til nære omsorgsgivere	s. 10-12
2.3.1 Relasjonens betydning for barns tilknytning	s.12-14
2.4 Foreldresamarbeid som grunnlag i tilvenningsperioden	s.14-15
3 Metode	s.16
3.1 Valg av metode	s.16
3.2 Planlegging av datainnsamling	s.16
3.3 Utvalg av informanter	s.17
3.4 Gjennomføring	s.17
3.5 Analyse og tolkning	s.18
3.6 Metodekritikk	s.18-19
3.7 Etske retningslinjer	s.19
4. Presentasjon av funn	s.20
4.1 Organisering	s.20-22
4.2 Tilknytning under tilvenningsperioden	s.22-23
4.3 Foreldresamarbeidets betydning for tilvenningsperioden	s.23-24

5. Drøfting	s.24
5.1 Organisering	s.24-25
5.2 Tilknytning under tilvenningsperioden	s.25-28
5.3 Foreldresamarbeidets betydning for tilvenningsperioden	s.28-30
6. Oppsummering og konklusjon	s.30-31
7. Referanseliste	s.32-33
8. Vedlegg 1	s.34-35

1. Innledning

Dag tre av tilvenningen fikk jeg beskjed av pedagogen «Nå skal du si ha det til sønnen din, det kommer til å bli litt gråting, men det beste er å rive av plastret fort.» Det var første gang vi skulle være adskilt siden han kom til verden. Jeg kjente ikke personalet og jeg var utrygg i om de var i stand til å tolke 1 åringen min sine signaler og forstå hans språk. Jeg holdt inn tårene da assistenten sa «det er bare å dra, det går bra.» Jeg sa «ha det bra, nå skal mamma dra» og så de lengselsfulle øynene til sønnen min da jeg var på vei ut døra. Jeg hørte deretter hysterisk gråt da jeg sto i gangen og kledde på meg. Jeg gråt hele veien til skolen.

Min opplevelse av tilvenning betyr ikke at det er slikt overalt, men det er et eksempel på hvordan det kan oppleves for en forelder.

Oppstart i barnehagen er ofte den første store overgangen i barns liv, fra å være hjemme med foresatte til å begynne i barnehagen med ukjente. I rammeplanen står det at «Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33). Det er flere grunner til at jeg har valgt å skrive denne oppgaven. Blant annet på bakgrunn av egen opplevelse av tilvenning, noe som opplevdes som sårt og vondt. I Midt-Norge er det et pågående forskningsprosjekt, som omhandler tilvenning i barnehagen og i lys av denne forskningen er det ønskelig med minst 5-dager med foresatte tilstede. Det har stormet rundt om 3-dagers tilvenning med foresatte tilstede er nok for de yngste eller om det burde være 5-dager eller mer. Har antall dager påvirkning på kvaliteten rundt oppstart? Etter egen opplevelse og tilegnelse av kunnskap om tilknytning og tilvenning funderte jeg på teoretisk forankring i valgene som ble gjort rundt tilvenningsperioden jeg selv var en del av.

Under forskningsprosjektet har det blitt diskusjoner hvor politikere mener prosjektet blir for ressurskrevende, hvor det menes at 5-dager blir for mye for foreldre å ta fri fra jobb. Det er mange som har meninger om barnehagen som organisasjon, men alt er ikke nødvendigvis forankret i teori og forskning. I lys av tilvenningsperioden er det flere perspektiver å belyse arbeidet fra. Er det lengden på tilvenningsperioden som er avgjørende for god kvalitet? Jeg ønsker å forstå mer og løfte fram barnets perspektiv og har derfor formulert min problemstilling på følgende måte: På hvilke måter ivaretar barnehagelæreren de yngste barnas behov for trygg tilknytning under tilvenningsperioden? Jeg kom opp med denne

problemstillingen fordi jeg funderte på teoretisk forankring om barnet er i stand til å bli trygt tilknyttet etter 3-dager. Derfor valgte jeg å skrive og lære mer om tilknytning.

1.1 Oppgavens oppbygning

I Kapittel 2 presenteres de teoretiske rammene for denne oppgaven, teorien begynner med overordnede styringsdokumenter for følgelig å gå mer i dybden på hva tilknytning er og hvordan den kan dannes. I påfølgende kapittel 3 beskriver jeg metodiske valgene som er blitt tatt før, under og etter datainnsamlingen hvor jeg også skal vurdere reliabilitet, validitet og generalisering. I kapittel 4 presenteres funnene fra to intervjuer, deretter i kapittel 5 drøfter jeg funnene opp mot den teoretiske delen av oppgaven. Helt til slutt har jeg skrevet en oppsummering og konklusjon på problemstillingen min: På hvilke måter ivaretar barnehagelæreren de yngste barnas behov for trygg tilknytning under tilvenningsperioden?

1.2 Begrepsavklaring

John Bowlby er kjent som grunnlegger av tilknytningsteorien. Begrepet tilknytning er et stort begrep, men enkelt forklart kan det forstås som et adferdssystem i hjernen.

Tilknytningssystem er et system for å beskytte barnet ved at barnet oppholder seg i synsfeltet til omsorgspersonene. Det finnes forskjellige måter tilknytningssystemet kommer til syne, og det blir ofte skilt mellom trygg, unnvikende, ambivalent og desorganisert tilknytning (Broberg et al, 2014, s.48). Begrepet trygg tilknytning kan forstås som et sterkt følelsesmessig bånd mellom barnet og en beskyttende omsorgsgiver som utvikles i løpet av første levetid.

Tilvenning er et begrep som blir brukt i både fagfeltet og styringsdokumenter. Tilvenning kan forstås som en gradvis overgang fra hjem til barnehage. I litteraturen og styringsdokumenter står det at barnehagen skal arbeide aktivt for individuell tilvenning, derav kan begrepet bli krevende å forstå ettersom litteraturen sier at tilvenning skal være individuell. Skal barnehagen tilvennes barnet eller barnet tilvennes barnehagen? Dette kommer jeg tilbake til i drøftingsdelen.

Et begrep knyttet til tilvenning og tilknytning er primærkontakt. Primærkontakt er et synonym for kontaktperson. I denne bacheloroppgaven har jeg valgt å bruke begrepet primærkontakt ettersom begrepet er gjentagende i litteraturen. Primærkontakt er en eller flere ansatte på avdelingen som har hovedansvar for å skape en tilknytning til det nye barnet og samarbeid med foresatte i barnehagen.

2. Teori

Teorikapitlet fokuserer på aktuelle styringsdokumenter som gir barnehagen føringer, som igjen vil påvirke hvordan barnehagen gjennomfører tilvenningsperiodene. Med utgangspunkt i problemstillingen vil tilknytningsteori få fokus og bygger på Bowlby, Ainsworth og Main sine teorier. Dette for å få en dypere forståelse av hva tilknytning og overganger til noe nytt innebærer. Mye av teorikapitlet baseres også på ulik litteratur skrevet av Drugli eller hvor hun er medforfatter, ettersom oppgaven omhandler de yngste i barnehagen. Avslutningsvis vil det også bli introdusert litteratur knyttet til foreldresamarbeid, som også er en påvirker på tilvenningsperioden.

2.1 Aktuelle styringsdokumenter

Fram til 2005 var barnehagefeltet under daværende Barne- og familiedepartementet og nå ligger barnehagen under kunnskapsdepartementet, for å skape en helhet og sammenheng i utdanningsløpet. «Barnehageforliket var et løfte til foreldre om full barnehagedekning, høy kvalitet og lav pris. Barnehageløftet er en av de viktigste velferdsreformene i Norge i moderne tid.» (Meld. St. 24 (2012–2013), s.7). Videre i stortingsmelding 24, står det at regjeringen vil vurdere på hvilken måte barnehagen kan legge til rette for gode tilvenningsrutiner for barn og foreldre, og at personal og foreldre må arbeide sammen for å skape en god tilknytningsfase med stabile tilknytningspersoner. «Departementet har merket seg at om lag 70 prosent av barnehagene opplyser at ett- til toåringene har faste voksenkontakter eller tilknytningspersoner, men skulle gjerne sett at andelen var enda høyere». (Meld.St. 24 (2012-2013) s.92). Departementet ønsker derfor i samarbeid med direktoratet å se på hvordan man kan legge til rette for gode tilvenningsrutiner for barn og foresatte.

Det er flere små barn i barnehagen nå enn tidligere. Fra 2006-2009 økte dekningsgraden for 1-åringer fra 51 til 69 prosent. Dekningsgraden har fortsatt å øke og i 2014 hadde 91 prosent av toåringene barnehageplass. Dette krever høye krav til personalets kunnskap og praksis, de yngste har et stort behov for stabilt personal, mindre barnegrupper og voksentetthet. Derav har den nye rammeplanen fra 2017 vektlagt kunnskap om de yngste i stør grad nå enn før (Meld.St. 19 (2015-2016) s.36).

Rammeplan for barnehagen påpeker også overgangen fra hjemmet til barnehagen. Det stilles krav om at barnehagen skal legge til rette for en trygg og god start, hvor barnehagen skal

tilpasse rutiner, organisere tid og rom slik at barnet får mulighet til å bli kjent med miljøet. Videre står det at personal skal følge barnet tett, slik at barnet opplever trygghet, tilhørighet for å få mulighet til å leke, utforske og lære (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33).

2.2 Overganger i barns liv med vekt på overgang fra hjem til barnehage

Et barn skal gjennom mange overganger, men overgangen fra hjem til barnehage vil trolig være en av de første store. Hendry og Kloep (2003, s.57-65) fokuserer på ulike overganger i menneskers liv, deriblant normative-, og kvasinormative overganger samt individuelle egenskaper tilknyttet en overgang.

En normativ overgang er en lovfestet forandring i livet for medlemmer i en definert gruppe. Eksemplifisert normativ overgang i Norge er at barn skal starte på skolen det året de fyller 6 år. Kvasinormative overganger er vanlige og sosialt sett forventet i en bestemt aldersperiode i gitt kultur. I Norge kan barnehagestart forstås som en kvasinormativ overgang. Det er blitt mer vanlig i Norge at 1-åringene går i barnehage. I 2018 var 73,2% av 1-åringene i barnehage, samt 93,2% av 2-åringene (Utdanningsdirektoratet, 2019). Derfor kan overgang fra hjemmet til barnehagen bli sett på som en kvasinormativ overgang. Overganger kan bli sett på som genetisk eller kulturelt bestemt, men i senere tid har overganger også blitt forstått som individuelle (Hendry og Kloep, 2003, 60-65).

Fra fødsel av er mennesket avhengig av andre mennesker, både å interagere med andre og for å overleve spedbarnstiden. For å opparbeide sosiale forbindelser er barnet avhengig av sosiale ferdigheter (Hendry og Kloep, 2003, s.66-67). Evnene kan være alt fra å kunne holde øyekontakt til sammensatte og avanserte ferdigheter, disse kan jobbes med ut i fra hvor stor variasjon det er i sosialkretsen og individets biologiske anlegg. Videre hevder Hendry og Kloep at spedbarn som ikke reagerer på omsorgsgivers sosiale impulser vil bli dårligere likt enn «vanlige barn.» Bowlby (I Hendry og Kloep, 2003, s.67) påpeker viktigheten av å lære seg tilknytning for å kunne etablere relasjoner til andre mennesker også etter spedbarns perioden. Ved utrygg tilknytning kan det påvirke hvordan individet forholder seg til andre gjennom resten av livet. Hendry og Kloep skriver videre at «En bakgrunn med trygg tilknytning er likevel ingen garanti for positiv tilpasning senere i livet, akkurat som utrygg tilknytning på et tidlig stadium ikke nødvendigvis fører til at man tilpasser seg dårlig på et senere stadium» (Hendry og Kloep, 2003, s.67).

2.2.1 Tilvenningsfasen

Tilvenning kan forstås som en overgang fra hjemmet med nærmeste omsorgspersoner, til å begynne i barnehagen (Broberg et al, 2014, s.130). Tilvenningens formål, er å venne barnet til nytt miljø og gi barnet sjanse til å knytte seg til minst en barnehageansatt, som kan fungere som støtte når foresatte ikke er tilstede. Grunnen til at barnet bør knytte seg til en voksen i barnehagen er for at barnet skal oppleve trygghet, slik at tilknytningssystemet er i hvilemodus, noe som gir barnet mulighet til å utforske, lære og leke. Forskning tyder på at de yngste barna har høyere stresshormoner i barnehagen enn hjemme. Stress trenger ikke nødvendigvis være skadelig for barnet, men det viser at miljøet i barnehagen stiller andre krav til barnet enn i hjemmet. Videre tyder forskning på at stressnivået synker etter hvert som barnet har funnet seg til rette i barnehagen. Det er i midlertidig individuelle forskjeller på hvordan barn opplever utfordringene ved å starte i barnehagen (Broberg et al, 2014, s.131-132).

«Små barn er forskjellige og alle fortjener en tilvenning i barnehagen som passer for dem» (Drugli & Lekhal, 2019, s.106). Tilvenning er en stor overgang og foreldrene spiller en stor rolle, noe jeg kommer tilbake til senere i teksten. I nåtid finner vi utallige ulike tilvenningsmodeller. Noen barnehager benytter 3-dager hvor foreldrene er tilstede, men flere barnehager har forlenget tilvenningen til en uke eller mer hvor foreldrene er tilstede. I tråd med rammeplanen skal barnet få tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33). Drugli & Lekhal, (2019, s.107 - 108) løfter fram ulike modeller. Noen barnehager har også gått ut i fra en dansk modell som kalles «leke stue» hvor barnet og foreldre er på besøk ukentlig 1 time hvor foreldrene selv tar hånd om barnet. En annen modell er gruppebasert tilvenning, hvor 4 barn samtidig og har 2 primærkontakter som følger barnet og foreldrene gjennom tilvenningsperioden, denne modellen kan være mindre sårbar hvor den fungerer som nettverksbyggende både for foresatte og barn. Drugli & Lekhal (2019, s.107) hevder at de ansatte burde gjøre seg ekstra attraktive for barnet under tilvenningen, slik at barnet ønsker å bli kjent med omsorgspersonene i barnehagen. Videre er det avgjørende at personalet lærer seg å forstå barnets signaler, slik at barnet får en forutsigbar respons og dermed en god start i barnehagen.

Tilvenningen kan organiseres på ulike måter. Faktorer som spiller inn kan være pedagogens og foreldrenes ønsker. Barnehagen og foreldrene kan ha ulike ønsker/forventninger til tilvenningen. Det er blitt bekreftet at ikke alle foresatte ønsker flere ukers tilvenning, og derav har noen barnehager laget en rask løsning på tilvenningsperioden. Den ordinære pedagogiske

virksomheten vil bli påvirket av tilvenningsperioden, og barna som tilhører avdelingen fra før, blir påvirket. For at tilvenningsperioden ikke skal gå over lang tid har løsningen hos noen barnehager vært å tilvenne flere barn samtidig (Broberg et al, 2014, s.137). Tilvenning kan foregå ved at barnet får mulighet til å venne til barnehagen steg for steg. Ved gradvis tilvenning kan man organisere slik at resterende barna på avdelingen oppholder seg utendørs eller andre steder enn avdelingen, da blir nye barn først kjent med primærkontakt, avdeling og gradvis andre barn og personal (Broberg et al, 2014, s.142).

Primærkontakt ble innført i flere Norske barnehager for å sikre nære relasjoner mellom ansatte og barn. Modellen er skapt av Lene Lind (Drugli, 2014, s.113). Hovedprinsippet er at barnet skal bli trygg på primærkontakt, som vil medføre at primærkontakten er en trygg base, deretter kan det føre til at barnet videre utforsker miljøet og andre relasjoner (Drugli, 2014, s.113). Primærkontakt kan også kalles kontaktperson. Målet med primærkontakt er å sikre en trygg havn for barnet og sørge for at foreldrene etablerer en relasjon til en eller to ansatte (Drugli et al, 2021, s.37). Primærkontakt er en modell som blir brukt i flere barnehager i dag. Primærkontakt kan ses i lys av Bowlbys (2007 i Drugli et al, 2021, s.36-37) teori hvor han hevder at små barn trenger sin primære omsorgsgiver, eller sin sekundære-tilknytningsperson for å trives. Ved å etablere primærkontakt legges det til rette for å etablere en sekundær tilknytnings relasjon. Broberg (et al, 2014) hevder at det er hensiktsmessig for barnet å bli trygg på en ansatt, deretter utvide ved å bli trygg på flere. Videre hevder de at foresatte kan foretrekke å ha en hovedkontakt eller primærkontakt. Selv om teorien tar for seg både barneperspektivet og foreldreperspektivet er det ikke alle barnehager som benytter seg av primærkontakt. Enkelte barnehager mener at barnet må kunne føle seg trygg på alle ansatte (Broberg et al, 2014, s.137).

2.3 Barnas behov for tilknytning til nære omsorgsgivere

Rammeplanen påpeker at «Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet, trivsel og for utvikling av empati og nestekjærlighet» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.19). For å kunne gi omsorg er vi avhengige av at barnet har tilknytning til minst en av personalet i barnehagen (Broberg et al, 2014, s.34-35). Bowlby hevdet at barn må utrustes med atferdssystem for å støtte foresattes beskyttelse, ved at barnet søker nærhet til tilknytningspersonen sine.

Atferdssystem kan forstås som et alarmsystem. Når barnet begynner å utforske på egen hånd bør barnet oppholde seg i foresattes synsfelt for å unngå risiko for skader (Broberg et al, 2014,

s.39). I likhet med Bowlbys teori, benytter flere barnehager seg av Trygghets sirkelen (Circle of security, Marvin mlf. 2002), som bygger på samme prinsipp beskrevet av Bowlby. Trygghets sirkelen omhandler at den voksne fungerer som en trygg base og en sikker havn hvor barnet kan komme tilbake til den voksne hvis barnet er utrygg (Broberg et al, 2014, s.43). Barn som har en trygg tilknytning kan veksle mellom avstand og nærhet fra omsorgspersonen noe som gir dem mulighet til å utforske mer på egenhånd med støtte fra en voksen (Drugli & Lekhal, 2019, s.60). Barn som ikke opplever trygg tilknytning til en person og er utrygge vil derfor ikke utforske og lære i like stor grad, ettersom barnet må fokusere på å håndtere sine vanskelige følelser i situasjonen (Drugli & Lekhal, 2019, s.60-61).

Tilknytning utvikles gradvis fra fødselen, og er en av de viktigste psykologiske teoriene når det kommer til hvordan barn forholder seg til omsorg og selvstendighet. Tilknytning er en medfødt overlevelsesstrategi for menneskebarn, ettersom barn er avhengig av noen som tar vare på seg. Slik har det vært gjennom alle tider. Barnet er avhengig av fysisk nærhet til en beskyttende voksen. Trygg tilknytning innebærer at relasjonene varer over tid, er uerstattelig, personene i kontaktforholdet søker hverandres nærhet og personene finner det ubehagelig ved ufrivillig separasjon fra hverandre. I tillegg kan en trygg tilknytningsrelasjon komme til syne ved at barnet søker trygghet, trøst og beskyttelse (Broberg et al, 2014, s.37-39). En trygg tilknytning er noe alle har behov for og dersom de ikke opplever denne tryggheten, så vil de utvikle andre måter å håndtere følelsene sine på. Som igjen synliggjøres i ulike tilknytningsmønstre.

Tilknytning kan deles opp i ulike kategorier, Mary Ainsworth (1913-1999) har bygget på Bowlbys teorier. Ainsworth gjennomførte en studie i 1978 hvor hun forsket på ulike tilknytningsmønstre. De tre ulike tilknytningsmønstrene er trygg, unnvikende og ambivalent tilknytning (Broberg et al, 2014, s.48). Trygg tilknytning kan som nevnt være når barnet søker trygghet, trøst og beskyttelse (Broberg et al, 2014, s.37). For å skape en trygg tilknytning trenger barnet at den voksne er i stand til å tilby trøst og gi omsorg, og at den voksne er fysisk og psykisk tilstede slik at hen kan fungere som en ladestasjon for barnet (Broberg et al, 2014, s.69).

Hvis den voksne ikke gir barnet følelsesmessig støtte, gjennom trøst og omsorg, kan barnet utvikle unnvikende tilknytning. Unnvikende tilknytning kjennetegnes ved at barn ikke viser behov for å ha en trygg base hos sine nærmeste og blir følelsesmessig «selvforsørgende». (Broberg et al, 2014, s.50). Ambivalent tilknytning handler om at barn har vansker med å forutse hvordan foresatte reagerer på barnets signaler. Kjennetegn ved at ambivalent

tilknytningsmønster har blitt utvikles kan være dersom foresatte ikke reagerer på barnets signaler, men bestemmer ut i fra egen opplevelse hva barnet skal føle og reagerer etter det (Broberg et al, 2014, s.51). Barn som utvikler ambivalent tilknytning kan reagere ved å miste tiltro til egne evner og bli passive i eget liv, eller reagere helt motsatt hvor barnet kan «klenge» i stor grad på omsorgspersonen.

Flere har i senere tid forsket på tilknytningskategorier og fant ut at mange barn ikke kunne knyttes til noen av de nevnte tilknytningskategoriene, følgelig begrep som kom i senere forskning var desorganisert tilknytning. Begrepet desorganisert tilknytning ble utledet fra forskeren Mary Main som var Ainsworths medarbeider (Broberg et al, 2014, s.48). Om barnet har behov for trøst, er redd, lei seg, søker barnet instinktivt etter omsorgsgiver, men om omsorgsgiver er den som har skremt eller gjort barnet lei seg, vil barnet oppleve et indre kaos hvor barnet ikke klarer å organisere tilknytningen til omsorgsgiver. Desorganisert tilknytning kjennetegnes ved at kontaktforholdet mellom barn og omsorgsgiver er preget av frykt, hvor barnet da får vansker med å danne tilknytning. Barnet kan lære seg å «koble ut» tilknytningssystemene i hjernen om omsorgsgiver er fysisk eller psykisk utilgjengelig, over lengere tid. (Broberg et al, 2014, s.51-52). Kunnskap om ulike tilknytningsstrategier er viktig for å forstå om barnet er trygt tilknyttet personalet i barnehagen for barnets trivsel og utvikling. Videre er en god relasjon avgjørende for å skape denne trygge tilknytningen.

2.3.1 Relasjonens betydning for barns tilknytning

Drugli & Lekhal hevder at for å kunne skape relasjoner trengs det gjensidighet. Relasjon er en gjensidig forbindelse mellom mennesker over tid og kan være en medfødt egenskap på samme måte som tilknytning. For å ha et gjensidig forhold må begge partene av kontaktforholdet la seg påvirke av hverandre (Drugli & Lekhal, 2019, s.52). Leif Askland (2015) skriver om hvordan man kan danne en god relasjon. Det handler blant annet om å forstå forholdet mellom barn-voksen. Forholdet ansatte i barnehagen har med barn er asymmetrisk, men det burde fortsatt være likeverdig. Den voksne i kontaktforhold med barn, har ansvar med å se barna som likeverdige. For å se barn som likeverdige må man møte barna anerkjennende.

Annerkjennelse kan komme til uttrykk ved å bekrefte barnet som han eller hun er. Som barnehageansatt burde man vise barnet at alle følelser er akseptert og barnehageansatte skal møte barnets opplevelse med respekt og tillit. Askland skriver videre om viktigheten av å vise annerkjennelse for å skape en god relasjon og at annerkjennelse er med på å utvikle barnets selvbilde og selvstendighet (Askland, 2015, s37). Drugli og Lekhal (2019, s.53) skriver også at annerkjennelse er en viktig byggestein for å skape en god relasjon, og at barn trenger det i

stor grad ettersom deres selvoppfattelse og selvbilde er under utvikling. En god relasjon kan være en motstandskraft, og en positiv byggekloss i barnas liv. Barnet kan vise en aktiv rolle i samspillet gjennom sine følelsesuttrykk og signaler. Den voksne vil ha mulighet til å ta hensyn og tilpasse sin respons, som igjen kan knyttes til gjensidighet og anerkjennelse i en relasjon (Drugli & Lekhal, 2019, s.52-53). Drugli (et al, 2021, s.30) skriver at de yngste barna i barnehagen kan utvikle relasjoner til de ansatte om de ansatte møter barnets grunnleggende behov. Det kan være blant annet ved bleieskift, trøst, støtte i konflikt og lek, måltid og legger dem til dupp. Disse handlingene burde være sensitive, responsive og omsorgsfulle.

Drugli (2014, s.88-89) hevder at gode relasjoner har en sammenheng mellom ansattes evne til å tolke barnets signaler på en presis måte og reagere hensiktsmessig på barnets uttrykk, gi støtte, være omsorgsfulle, sensitive og i tillegg sette grenser. Drugli skriver videre at barn trives best i relasjoner hvor barnet blir møtt som et selvstendig individ og blir en medskaper i relasjonen barnet inngår i. Dette kalles subjekt-subjekt relasjon. Nære relasjoner mellom barn og voksen kan medføre en trygg tilknytning, og barnet kan se den voksne som en ressurs hvor den voksne fungerer som en emosjonell base for barnet (Drugli,2014, s.88-89).

Det finnes flere kjennetegn til at barn har dannet en god relasjon til den voksne. Drugli skriver at «den voksne er sensitiv i forhold til barnets signaler og fanger opp disse» (Drugli, 2014, s.90). Ved å være en sensitiv voksen, innebærer det at den voksne er i stand til å fange opp og handle ut i fra barnets signaler og forstår hvordan hen kan møte barnets behov. Den voksne må være interessert i å lære seg hvordan barnet signaliserer sine behov noe som krever at den voksne er emosjonell åpen (Drugli, 2014, s.91). Å være en sensitiv voksen handler i stor grad om å vise forståelse for barnet og lære seg barnets språk (Drugli, 2014, s.91).

Et annet kjennetegn ved en god relasjon er at «den voksne gir barnet rask og tilpasset respons» (Drugli,2014, s.91). For at barnet skal kunne føle seg verdsatt i samspillet trenger barnet at den voksne responderer tilpasset til signalene. Ved at den voksne responderer raskt til signalene, kan barnet føle seg bekreftet og anerkjent. Ved å vise anerkjennelse viser man bekreftelse på at man har forstått barnet signaler (Drugli, 2014, s.91-92). Ved en god relasjon vil «den voksne vise barnet omsorg, varme og kjærlighet» (Drugli, 2014, s.93). Væremåten til den voksne er hyggelig og imøtekommende slik at barnet føler seg bra. Omsorg, varme og kjærlighet kan komme til uttrykk ved kroppsspråk, mimikk og stemmeleie (Drugli, 2014, s.93).

En god relasjon kan dannes ved at den voksne støtter barnet ved å benevne. Ved benevning blir barnet støttet i å forstå situasjonen det handler om her og nå. Det kan være benevning av hva barnet, andre barn eller en selv foretar seg (Drugli, 2014, s.93). For å danne en god relasjon med de yngste i barnehagen, kan man med fordel berike barnas opplevelser. For å berike opplevelser, kan den voksne ta utgangspunkt i hva barnet allerede er opptatt av og bygge videre på det, «gjennom utvidelse vil det lære at det er en ny viten utenfor her og nå, og barnet lærer å lære» (Drugli, 2014, s.94). Det siste punktet Drugli skriver om er «regulere barnets adferd og utøve positiv ledelse» (Drugli, 2014, s.94-95). Ved å regulere barnets adferd, innebærer det å være sensitiv til å forstå når og hva barnet trenger støtte i. Positiv ledelse innebærer grensesetting. For å sette grenser på en positiv måte, kan man med hensikt veilede barnet å vise hva barnet får lov til. I overgangen fra hjem til barnehage vil en tilvenningsperiode være avhengig av at foresatte og personalet i barnehagen samarbeider godt for å sikre tilknytning og gode relasjoner.

2.4 Foreldresamarbeid som grunnlag i tilvenningsperioden

For at tilvenningsperioden skal oppleves god vil et nært samarbeid mellom barnehagens personal og foresatte være nødvendig. Som barnehagelærer er vi pålagt å arbeide tett med foresatte og ha en god dialog. For å skape dette trengs det en relasjon med foresatte og det vil være det beste for barnet (Drugli et al, 2021, s.57). For noen foresatte kan det være sårbart å etterlate barnet sitt i barnehagen. Som barnehagelærer bør man ta hensyn til foresattes behov for informasjon, og kommunisere ærlig om hvordan barnet har funnet seg til rette. Noen foresatte har behov for mer bekreftelse og lengere tilvenningsperiode, mens andre kan trenge påminnelse på at barnet trenger de under tilvenningen (Drugli, 2014, s.133).

Drugli (2014, s.141) støtter seg på forskning som tyder på at om personalet og foresatte har godt samarbeid, vil barnet finne seg godt til rette i barnehagen. Videre er det funnet sammenheng ved positivt forhold mellom ansatte og foresatte, vil det bedre personalets relasjon til barnet. Det er blitt funnet i forskningen at «jo mer positiv kontakt det er mellom foresatte og personale, desto bedre blir forholdet mellom personale og barn» (Drugli, 2014, s.140). For å skape et godt samarbeid er det avgjørende å kommunisere gjensidig og opprettholde en varm og åpen kommunikasjon.

Tiden hvor foresatte er i barnehagen under tilvenningsperioden kan være avgjørende for barnets videre trivsel i barnehagen. I første del av barnets liv er det kun de nærmeste omsorgspersonene (foresatte) som fungerer som en trygg base for barnet, og derfor må

personalet arbeide for å etablere relasjoner til barnet slik at personalet kan bli den trygge basen da foresatte skal dra. Under tilvenningsperioden vil foresatte bety mye for hvordan barnet finner seg til rette, for hvis foresatte er positive og snakker mye med personalet kan deres trygghet smitte over på barnet (Drugli et al, 2021, s.35-s.46).

«Positive samarbeidsrelasjoner mellom ansatte og foresatte viser sammenheng med både sosioemosjonell, språklig og kognitiv utvikling hos barna» (Drugli et al, 2021, s.48). For å skape et godt samarbeid bør barnehagepersonale gi god informasjon til foresatte. Det er ikke alle foresatte som har kjennskap til barnehagen fra før, ved å dele rutiner, praksis og hvordan tilvenning vil foregå vil det gi et godt samarbeid med foresatte. Videre kan foreldremøter før oppstart, foreldresamtale, besøk i barnehagen, hjemmebesøk og daglig kommunikasjon i hente-og-bringe situasjon være med på å danne samarbeid mellom foresatte og personal (Drugli et al, 2021, s.49-55).

I tråd med rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.29) bør ansatte i barnehagen ivareta foreldrenes rett til medvirkning. Drugli et al (2021, s.57-60) påpeker derfor at myndiggjøring er et begrep som burde stå sentralt. Myndiggjøring handler om å verdsette, la foresatte påvirke og medvirke i barnets hverdag. Foresattes observasjoner knyttet til eget barn blir hørt og verdsatt av personalet. Gjensidig tillit er grunnleggende for å skape et godt foreldresamarbeid. For å opparbeide tillit vil god kommunikasjon og utveksling av informasjon være byggeklosser for å skape tillit. Tillit er noe som skapes over tid og det er barnehageansatte som er den profesjonelle aktøren i forholdet, derav tilsier det at det er ansattes plikt å få foresattes forståelse og etablere et godt samarbeid.

3.Metode

Metode kan forstås som valg knyttet til hvorfor og hvordan man arbeider med et forskningsprosjekt. I dette kapitlet skal jeg presentere de metodiske og analytiske valgene som ble tatt, før, under og etter prosjektet. Jeg skal også presentere oppgavens validitet, reliabilitet og generalisering.

3.1 Valg av metode

Jeg valgte intervju, som er en kvalitativ metode for å få svar på problemstillingen. Dalland (2020, s.53) skriver at man velger den metoden som egner seg best til å besvare problemstillingen. Intervju ble valgt for å få en dypere forståelse av tematikken og problemstillingen. Gjennom intervjuer oppstår muligheter til å undersøke relevante erfaringer, holdninger og verdier hos barnehagelærere.

3.2 Planlegging av datainnsamling

Dalland (2020, s.68-69) skriver at en viktig del av forberedelsen til et intervju er å tenke over hvordan intervjuet skal analyseres. Derav ble det et planlagt strukturert/semistrukturert intervju, hvor samtalen skulle bli preget av et bestemt tema. Intervjupersonene hadde fått spørsmålene på forhånd og jeg brukte støttespørsmål om intervjupersonen ikke reflekterte rundt tematikken.

Jeg utarbeidet i samråd med veileder en intervjuguide med flere forskningsspørsmål, etterfulgt av mindre intervju spørsmål, dette i tråd med metodikken beskrevet av Bergsland og Jæger (2018, s.71-72). Ved planleggingen av intervjuet noterte jeg mange intervju spørsmål knyttet til temaet. I samråd med veileder ble det påpekt at det var svært mange lukkede spørsmål, noe som kunne medført at det ikke ville bli belyst erfaringer, holdninger og verdier, men enkle ja/nei svar. (Bergsland & Jæger, 2018, s.72). Jeg hadde derfor et prøveintervju med en kjent barnehageansatt. Dette gjorde at jeg fikk innsikt i hvilke spørsmål som kunne være støttespørsmål og hvilke spørsmål som var åpne spørsmål hvor intervjupersonen kunne snakke fritt. Innenfor kvalitativ forskning er formålet å få belyst holdninger, erfaringer og verdier (Thagaard, 2018, s.90) Ved å bruke et delvis strukturert/semistrukturert intervju og ha planlagte åpne spørsmål ga jeg informantene mulighet til å dele erfaringer, holdninger og verdier slik at det ble rom for å tilpasse spørsmålene i tråd med samtalen (Thagaard, 2018, s.91).

3.3 Utvalg av informanter

Begrepet informant blir brukt i litteraturen. Informant er en person med kunnskap som gir forskeren informasjon (Dalland, 2020, s.67). Ved strategisk valg menes det å velge ut informanter som har bestemt kunnskap eller erfaring om det temaet man forsker på (Dalland, 2020, s.79). Jeg gjennomførte et strategisk valg, ved å velge 2 personer jeg hadde kjennskap til. Disse to ble informert om at det var frivillig deltakelse og jeg opplevde at de var positive til å dele sine kunnskaper og erfaringer. Jeg hadde et strategisk valg ved å velge pedagogiske ledere i ulike barnehager, som gjennomfører ulike tilvenningsmodeller. Jeg har valgt å gi intervjupersonene fiktive navn for å ivareta deres anonymitet og gjøre teksten mer leselig. Fiktive navnene jeg har brukt er Kari og Ola. Begrunnelsen for valget er at de har arbeidet flere år i barnehage på småbarns avdeling, og arbeidet med ulike tilvenningsmodeller. Ved å ha kjennskap til intervjupersonene fra før, kunne det virke som de ikke var redd for å ytre sine meninger og holdninger til temaet.

Dalland (2020, s.81) skriver at for å kunne gå i dybden kan ikke antall intervjupersoner være for stort. Ettersom jeg har valgt en kvalitativ metode, er hensikten med intervjuet å gå i dybden, derav falt valget av informanter på 2 barnehagelærere fra 2 forskjellige barnehager. I etterkant av intervjuene oppdaget jeg at det var tilstrekkelig informasjon i henhold til analyse og drøfting og valgte deretter å ikke intervju flere.

3.4 Gjennomføring

I forkant av intervjuet fikk intervjupersonene samtykkeskjema og intervjuguide tilsendt på mail og det ble gjort avtale om tidspunkt for gjennomføringen. Begge intervjuene ble gjennomført da pedagogene hadde plantid, hvor vi satt på et lukket rom uten forstyrrelser. Det ble en-til-en-intervju, hvor jeg satt alene med begge informantene.

Jeg valgte å notere underveis som intervjupersonene snakket, noe som kan ha gjort at jeg mistet verdifull datainnsamling. I lys av hva Dalland (2020, s.71) skriver, skal intervjueren registrere og tolke stemmebruk, mimikk og kroppslige uttrykk. Dette for å ikke kun tolke hva som sies, men måten det sies på. Det kan hende intervjupersonen ikke finner de rette ordene for å uttrykke seg og ikke mener alt bokstavelig, da er det naturlig å be om å få utdypet utsagnet. Etter at intervjuet var ferdig og notatene ble bearbeidet fikk begge informantene lese gjennom, for å se om det stemte med det de ytret, noe som kan være med på å styrke validiteten til oppgaven.

3.5 Analyse og tolkning

Målet med analysen er å få svar på hva intervjuet forteller oss (Dalland, 2020, s.94). Jeg benyttet meg av stegvis-deduktiv induktiv metode (SDI), for å analysere datamaterialet (Tjora, 2018, s.18). Ved å arbeide med SDI-modellen under analysedelen, deler man opp rådataen for å komme til teorier eller konseptet. Ettersom jeg valgte å notere underveis, måtte jeg først bearbeide teksten og gi den skriftlig form. Deretter måtte jeg trekke ut opplysninger og fjerne overflødig materiale, som ikke var i tråd med problemstillingen eller formålet med bacheloroppgaven (Bergsland & Jæger, 2018, s.81-81). Under bearbeidelsen måtte jeg forholde meg subjektiv og fjerne unødvendige bindeord uten å endre essensen i det som ble sagt (Dalland, 2020, s.94).

Det ble hensiktsmessig å «kode» datainnsamlingen, som vil si at jeg sammenlignet dataen opp mot temaet (Thaagard, 2018, s.152). På den måten fikk jeg trukket ut relevant informasjon fra begge intervjuene og kategorisert de i tre hovedkategorier. De tre hovedkategoriene ble organisering, tilknytning under tilvenningsperioden og foreldresamarbeid. Ved kodingen markerte jeg setninger og ord som skilte seg ut og kategoriserte de i en av de tre hovedkategorier. De tre hovedkategoriene ble organisering, tilknytning under tilvenningsperioden og foreldresamarbeid.

3.6 Metodekritikk

«Ingen metode er feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektere over egen metode og egne innsamlingsstrategier» (Bergsland & Jæger, 2018, s.80). Jeg skal nå ta for meg begrepene validitet, reliabilitet og generalisering for å se kritisk på valg av intervju som metode.

Validitet handler om hvor relevant datamaterialet er. Som forsker burde man stille seg spørsmålet om svarene er forent med praksisen som gjennomføres i barnehagen. Ved å se sammenheng mellom svarene og teorien kan man derfor i stør grad sikre validiteten. Noe som kan være med på å svekke validiteten i oppgaven er at jeg valgte informanter jeg har bekjentskap til. Ved dette strategiske utvalget, kan det være at informantene gir svarene de tror jeg vil ha, derfor må jeg som forsker ta hensyn til dette under datainnsamlingen (Bergsland & Jæger, 2018, s.80).

Reliabilitet kan forstås som troverdighet. En annen forsker ville ikke nødvendigvis kommet fram til samme svar, ettersom metoden jeg har tatt i bruk er intervju. Intervjuet ble styrt av

min problemstilling: *På hvilke måter kan barnehagelæreren ivareta de yngste barnas behov for trygg tilknytning under tilvenningsperioden.* Derav blir det oppfattet tolkninger ut i fra hva som passer innenfor rammene jeg har satt i denne bacheloroppgaven. Ved å ikke benytte lydopptak kan det og svekke oppgavens relabilitet, hvor noe datainnsamling kan ha gått tapt mellom svarene jeg fikk og bearbeidelsen av teksten. Også ved metoden jeg analyserte og tolket svarene jeg fikk fra informantene kan være med på å svekke relabiliteten, ettersom en annen forsker hadde kanskje tolket svarene på en annen måte (Bergsland & Jæger, 2018, s.80).

Begrepet generalisering kan handle om overførbarhet. «Målet for en kvalitativ studie er ikke å generalisere de resultatene man finner, men å gi rike beskrivelser av det man har studert» (Bergsland & Jæger, 2018, s.80-81). Som forsker blir jeg styrt av problemstillingen, men målet er ikke å finne et fasitsvar på problemstillingen, heller å få bredere kunnskap om tematikken. Resultatene i denne forskningen ville sett annerledes ut hvis jeg hadde benyttet en annen metode, men innenfor rammene jeg hadde ville jeg benytte meg av intervju. For å styrke svarene i denne oppgaven, skulle jeg ønske jeg hadde hatt mulighet til å gjennomføre aksjonsforskning ved å observere og intervjuer for å se om svarene faktisk samsvarte med det som foregår i praksis.

3.7 Etiske retningslinjer

«Forskningsetikk handler ikke minst om å ivareta personvernet og sikre at de som deltar i forskningen, ikke blir påført skade eller unødvendige belastninger» (Dalland, 2020, s.168). Målet med undersøkelsen har vært å hente informasjon, høre på erfaringer og holdninger knyttet til tilvenning og tilknytning i barnehagen.

Før intervjuene ble planlagt sendte jeg ut informasjon og samtykkeskjema (vedlegg 1). Her ble informantene informert om at det er frivillig deltakelse, hva prosjektet innebærer og hva deres opplysninger blir brukt til. Begge informantene samtykket skriftlig og muntlig. I lys av hva Dalland (2020, s.173) skriver skal informantene forstå at det er frivillig å delta og hva det innebærer å delta. Under datainnsamlingen ble de informert muntlig om at deres konfidensialitet blir ivaretatt og at ettersom jeg utelukker informasjon om dem og deres barnehage innebærer det lite konsekvenser å delta. Etter datainnsamlingen ble personvernet ivaretatt ved å gi informantene fiktive navn og utelukke all informasjon som kan knyttes tilbake til deres barnehage.

4. Presentasjon av funn

Jeg har valgt å dele presentasjon av funn i tre hovedkategorier. Organisering, tilknytning i tilvenningsperioden og foreldresamarbeidets betydning for tilvenningsperioden. Første kategori, organisering handler om hvordan informantene organiserer tilvenningsperioden. Andre kategori forteller oss mer om informantenes verdier, erfaringer og holdninger i tråd med tilknytning under tilvenningsperioden. Foreldresamarbeid gir oss innsikt i hvordan informantene danner et godt grunnlag for videre samarbeid og hvilke utfordringer informantene har erfart ved foreldresamarbeid.

Problemstillingen til denne bacheloroppgaven er: *På hvilke måter ivaretar barnehagelæreren de yngste barnas behov for trygg tilknytning under tilvenningsperioden?* For å få svar på problemstillingen har hovedkategoriene vært styrende for analysen og funnene.

4.1 Organisering

Kari tok videreutdanning innenfor småbarns pedagogikk og fikk mer kunnskap om tilvenning og tilknytning deretter ble tilvenningsplanen endret. Før måtte foresatte delta i 3-dager, men nå stilles det krav om at foresatte skal delta på 8-dagers tilvenning. Et funn fra intervjuet med Kari ble derav at kunnskap endret organiseringen, hun påpeker:

«Jeg bestemte meg i 2016 for å ta videreutdanning, innenfor småbarns pedagogikk. Da jeg var ferdig med utdanningen, så jeg at 3 dager er alt for lite og ikke i tråd med teorien jeg tilegnet meg det året. Før hadde vi som mange andre 3 dager, jeg merket at flere foreldre ikke var trygge og hvis foreldrene ikke er trygge blir ei barnet det.»

Kari fortalte videre at «vi har erfart at hjemmebesøk er avgjørende før oppstart.»

Hjemmebesøket ble også implementert i tilvenningsplanene etter Kari tok videreutdanning. Barnehagen har løpende opptak gjennom året, i tilvenningsperioden oppholder de andre barna seg ute eller på en annen avdeling slik at de nye barna får en gradvis start. Første dag under tilvenningen er barnet i barnehagen 1 time, og de tre siste dagene prøver foresatte å ta farvel like før lunsj, men må være tilgjengelig for å komme tilbake. «Under organiseringen arbeider vi aktiv for å tilrettelegge for mindre barnegrupper og vi anbefaler kortere dager (ikke lenger enn 6 timers dag de to første ukene)» Kari forteller videre at de arbeider ut i fra rammeplanen og derfor er alt ut i fra foresatte og barnets behov. Barnehagen legger til rette for individualisert tilvenning i den forstand at noen barn har behov for lengere tilvenning med foresatte tilstede, og noen foresatte trenger lengere tid for å bli trygge på personalet. Ved

individualisert tilvenning mener altså Kari at noen familier kan få lengere tilvenning enn 8-dager.

Olas barnehage arbeider med 5-dagers tilvenning og begynte med det i 2021. Årsaken til at Ola's barnehage har utvidet tilvenningsperioden mener han handler om at de gjennom kurs og veiledning ble påminnet viktigheten av kvaliteten på tilvenningsperioden. «Vi har vært en del av ett større forskningsprosjekt i Midt-Norge, hvor vi har hatt kurs og blitt veiledet i hva som er best for barnet, nå har vi tatt inspirasjon fra forskningsprosjektet og arbeider fortsatt aktivt med å gjøre tilvenningsperioden bedre.» Videre påpeker Ola at de etablerer kontakt med foresatte tidlig hvor de inviterer til besøksdager og sender ut informasjonsskriv. I likhet med Karis barnehage anbefaler de kortere dager og resterende barn oppholder seg utendørs eller på en annen avdeling, slik at det blir en gradvisstart for de nye barna.

Begge barnehagene benytter seg av primærkontakt. I Karis barnehage har en av de ansatte hovedansvar for foreldresamarbeid og skape tilknytning hos 2 barn. Kari ser flere fordeler enn ulemper med bruk av primærkontakt. Ulempen kan være om foresatte ikke følger resonnement om kortere dager, slik at primærkontakten er ferdig på jobb før barnet blir hentet, eller ved at primærkontakt ikke kan komme på jobb (sykdom ol.) I Olas barnehage benytter de 2 primærkontakter på 4 barn, dette er gjort bevisst med tanke på frafall slik at det alltid er en primær sammen med barnet. Det Ola ser på som utfordrende knyttet til primærkontaktsystemet, er at en pedagog og en assistent/fagarbeider er primærkontakt sammen, men det er alltid pedagogen som skal ha ansvar for foreldresamarbeid. Ved at pedagog har ansvar for foreldresamarbeidet hos 4 barn under tilvenningen, kan mye informasjon gå tapt i kommunikasjonsprosesser.

Mine funn viser at lengere tilvenningsperiode kan være med på å trygge familien i tilvenningsfasen. Mer kunnskap om tilvenning har vært med på å endre organiseringen. Kari vektlegger at om foreldre ikke er trygg blir ei barnet det. Begge pedagogene er opptatt av å etablere kontakt med foresatte før tilvenningen begynner, noe som kan være for å dele informasjon og forventninger knyttet til overgangen fra hjemmet til barnehagen. Begge pedagogene organiserer avdelingen slik at resterende barn oppholder seg utendørs eller på en annen avdeling da det nye barnet er på besøk. Begge pedagogene benytter primærkontakt, dette for at barnet skal ha en tilknytning til minst en ansatt i barnehagen. Begge pedagogene ser også utfordringer ved primærkontaktsystem, og barnehagene organiserer det ulikt. I lys av hva Kari sier tolker jeg det som at det kan bli utfordrende om barnet oppholder seg i

barnehagen om primærkontakt ikke er tilstede. Ved Olas resonnement kan informasjonsflyt mellom primærkontakter være utfordrende.

4.2 Tilknytning under tilvenningsperioden

Kari løftet fram trygghetssirkelen som relevant for tilknytning. Hun sier at «Jeg er på plass og tilgjengelig slik at barnet kan leke, men også komme på fanget hvis barnet trenger å lades.»

Videre påpeker Kari at på småbarnsavdeling skal man fungere som en tryggbase og man skal alltid arbeide ut fra trygghetssirkelen.

«Det jeg har opplevd er at vi finner fort ut på hjemmebesøk om det kan være utfordringer ved å skape en tilknytning med barnet, det handler i stor grad om at tilknytningen skjer over tid og at foreldrene spiller en stor rolle for hvordan barnet tilknytter seg oss personalet, til slutt vil jeg poengtere at foreldrene er de viktigste i barnets liv, derfor er det avgjørende hvordan foreldrene snakker om barnehagen og oss ansatte.»

Ola er tydelig opptatt av relasjonsbygging knyttet til tilknytning. «Ved å danne en god relasjon til barnet, vil barnet etter hvert bli tilknyttet, hvis det ikke er noe annet som kan hemme tilknytningen. Videre handler det mye om å være på tilbudssiden og tolke barnets signaler og gi omsorg.»

Begge pedagogene hevder at de ser godt når et barn er blitt trygt tilknyttet personalet. Om barnet viser alle aspekter av følelsene eller er selektiv i hvilken voksen de ønsker å omgås med, kan det være en indikator på trygg tilknytning. Begge pedagogene har opplevd at ett eller flere barn ikke får en tilknytningsperson i barnehagen, kun barnehagen til Kari har en fast handlingsplan for hva de gjør om et barn ikke viser tegn til trygg tilknytning. Tegn Kari har sett er barn som gråter mye, ikke leker eller kun leter etter foresatte selv om foresatte har dratt. Kari sier «Utrygge barn kan utagere, gråte mye eller være mye sint, men ut fra erfaring vet jeg at de som trekker seg tilbake og ikke leker er der de og, men de er vanskeligere å legge merke til.» Det Kari sier kan tolkes ved at måten barnet viser tegn til utrygghet eller ikke noen tilknytning er opptil barnets personlighet å avgjøre. Ola sier at «barn som ikke søker til personalet i det heletatt, utagerer mye, eller ikke gråter i det heletatt er en indikator på at barnet ikke har en tilknytningsperson eller er trygge på omgivelsene.» I barnehagen Ola jobber i har de ikke noen handlingsplan på hva de gjør hvis barnet er utrygt, der evalueres det

om det trengs ny tilvenningsperiode eller om primærkontakt kan gjøre noe for å skape «en tryggere relasjon» sier Ola.

Gjennom analysen av datamaterialet har jeg kommet fram til et funn hvor barnehagene til informantene har ulike måter å håndtere barn med manglende tilknytningsrelasjon. Hos Ola har de ikke en egen handlingsplan på hva som skal skje hvis barnet ikke er blitt tilknyttet, det har de i barnehagen til Kari. Kari begrunner handlingsplanen at «ny tilvenning er siste alternativ, for det er ekstremt sårbart for hele familien.» Handlingsplanen blir beskrevet av Kari «først prøver primærkontakt, noen ganger settes det inn ekstra resurs, vi har ekstra oppfølging med foresatte og anbefaler de at barnet ikke er i barnehagen da primærkontakt er ferdig på jobb.» Informantene løfter fram trygg tilknytning som viktig i overgangen og betydningen av gode relasjoner, men Kari vektlegger foreldresamarbeid og Ola vektlegger barnet.

4.3 Foreldresamarbeidets betydning for tilvenningsperioden

I analysen av dette datamateriale tolker jeg budskapet til begge pedagogene at det er avgjørende å etablere kontakt før tilvenningsperioden. Både Kari og Ola tar kontakt med foresatte, men på to forskjellige måter. Kari drar på hjemmebesøk, noe som kan være med på å avdekke utfordringer knyttet til oppstart og deler informasjon om hvordan prosessen skal foreta seg. «Hjemmebesøket legger grunnlaget for samarbeidet, hvor vi kan observere barna og deres tilknytning til foresatte, slik kan vi oppdage utfordringer (skadet tilknytning).» Ola sender ut informasjonsskriv og ber foresatte på besøk i barnehagen.

Begge informantene forteller om utfordringer knyttet til foreldresamarbeid. Kari forteller at «Noen foresatte forstår ikke viktigheten av deres tilstedeværelse under tilvenningsperioden.» Jeg tolker det Kari sier, som at noen foresatte muligens mangler kunnskap om tilknytning og tilvenning i barnehagen. Kari ytrer videre at ikke alle foresatte følger deres anbefalinger om kortere dager de to første ukene, noe som i lys av hva Kari sier kan være med på å svekke foreldresamarbeidet. I likhet med hva Kari sier, sier også Ola «Ikke alle foreldre ser nytteverdien av det som foregår i barnehagen, men ser på det som barnepass.» Slik jeg tolker svarene fra informantene er at det handler mye om foreldres kunnskap om barnehagen.

Begge informantene vektlegger at det kan være manglende kunnskap blant foresatte, noe som fører til at de ikke følger barnehagens anbefalinger. I lys av hva Kari sier «hvis foreldrene ikke er trygge, vil ei barnet bli det» derfor er det viktig å dele kunnskap slik at man kan skape rom for gjensidig tillit og dele informasjon. Samlede funn fra datainnsamling av

foreldresamarbeid er at begge informantene vektla tidlig informasjon, noe som vil føre til økt kunnskap om tilvenning, og gjensidig tillit.

5. Drøfting

I denne delen av oppgaven skal jeg drøfte mine funn opp mot relevant litteratur og teori. Jeg har valgt å dele opp i kategorier på lik måte som i presentasjonen av funn, slik at det er oversiktlig for leser. Organisering, tilknytning under tilvenning og foreldresamarbeidets betydning for tilvenningsperioden.

5.1 Organisering

Barnehagestart kan være den første store overgangen i barns liv. Det blir praktisert ulike tilvenningsmodeller, men flere barnehager har gått vekk fra 3-dagers tilvenning og endret til en uke eller mer hvor foresatte er tilstede (Drugli & Lekhal, 2019, s.106-108). Begge informantene har endret organiseringen av tilvenningsperioden, endringen kom etter økt og fornyet kunnskap. I lys av rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33) skriver skal barnet få tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet. Ved å ha lengre tilvenning kan det se ut til at barnet får bedre tid til å bli kjent, og barnehagene er godt forankret i rammeplanens føringer.

Kari ytret at tilvenningen blir organisert ut i fra familiens behov. Ved individualisert tilvenning tolket jeg det Kari sa som at barnet kan få mulighet til lengre tilvenning enn 8-dager. Denne løsningen støttes av Drugli og Lekhal (2019, s.106) som påpeker at barn er forskjellige og fortjener en individuell tilvenning, som passer barnet. Ola derimot, nevnte ikke noe om individualisert tilvenning. Tilvenning kan derfor forstås som noe kompleks, noen barnehager praktiserer mer individuell tilvenning, samt andre følger en fastsatt plan. Tilvenning kan være en kombinasjon av at barnet skal tilvennes barnehagen, men også at barnehagen skal bli kjent med barnets behov. Ved at barnet er blitt tilvent og har en trygg tilknytning til en beskyttende voksen, kan barnet fokusere på å leke, lære og utforske. Ved at et barn ikke har opprettet en trygg tilknytning vil ikke barnet utforske, leke og lære, men heller fokusere på å håndtere vanskelige følelser i en situasjon (Drugli & Lekhal, 2019, s.60-61). Derfor kan trygg tilknytning være avgjørende for barnets trivsel i barnehagen.

Begge informantene tilrettelegger en gradvis start og organiserer likt i den forstand at det er anbefalt kortere dager etter oppstartsperioden, mindre barnegrupper og resterende barn oppholder seg andre steder enn på avdelingen. I samsvar med hva Broberg (et al, 2014, s.142)

hevder burde barnet vennes til barnehagen steg for steg, ved å først bli tilvent primærkontakt, avdeling og gradvis andre barn og personal. Ingen av informantene nevner de resterende barna i noen setting annet enn at de ikke oppholder seg på avdelingen da nye barn starter. På den ene siden hevder Broberg (et al, 2014, s.137) at noen barnehager har skapt en rask løsning på tilvenningsperioden, ettersom resterende barn blir påvirket og ikke alle foresatte ønsker lengre tilvenning. På den andre siden praktiserer begge informantene lengre tilvenning enn tre dager, derav ser det ikke ut til at de har skapt noen rask løsning på tilvenningsperioden.

Primærkontakt er noe begge barnehagene benytter seg av. Pedagogene begrunner at hensikten er å sikre at barnet har minst en tilknytningsperson i barnehagen. Modellen ble skapt for å sikre nære relasjoner mellom barn og voksen, men begge pedagogene ser også utfordringer ved bruk av primærkontakt. Kari ser på det som en utfordring om primærkontakten ikke er tilstede når barnet er i barnehagen. I lys av Bolwby's (2007 i Drugli et al, 2021, s.36-37) teori, hevder han at de yngste barna trenger sin primære omsorgsgiver, eller sin sekundære tilknytningsperson for å trives, men ved Kari sitt resonnement kan det skape problemer hvis barnet kun har en sekundær tilknytningsperson i barnehagen. Broberg (et al, 2014) skriver at ikke alle barnehager benytter seg av primærkontakt ettersom noen mener at barnet skal kunne føle seg trygg på alle andre, slik kan også Kari's resonnement tolkes, men tiltros for hennes mening, benytter barnehagen primærkontakt.

I barnehagen til Ola følger de gruppebasert tilvenning. Ola ser på denne modellen som utfordrende ettersom han har erfart at mye informasjon foresatte skal motta går tapt i kommunikasjonsprosesser mellom primærkontakter. Drugli & Lekhal (2019, s.107) derimot hevder at gruppebasert tilvenning kan oppleves mindre sårbar, ettersom den fungerer som nettverksbyggende for både foresatte og barn, det kan også knyttes til utfordringene Kari kjente på, med tanke på sykdom og vaksystem. Det kan være begrunnelsen for at Ols barnehage benytter seg av gruppebasert tilvenning, i lys av litteraturen kan det være mer hensiktsmessig med gruppebasert tilvenning.

5.2 Tilknytning under tilvenningsperioden

Om lag 70 prosent av barnehager opplyser at ett til toåringene har tilknytningspersoner i barnehagen, det vil si at 30 prosent mangler eller at det ikke er opplyst om tilknytningspersoner (Meld.St. 24 (2012-2013) s,92). Kari fortalte at hun har opplevd barn som viste tegn til manglende tilknytningsrelasjon, i form av at barnet ikke leker og gråter mye eller kun søker etter foresatte. Hun fortalte videre at barn som ikke er blitt tilknyttet personalet

kan reagere med utagering eller sinne. Det siste Kari nevnte i tråd med barn som ikke har en tilknytningsperson, var barn som blir veldig stille og ikke søker trøst. Det Kari ikke nevnte var de ulike tilknytningsmønstrene barnet kan ha, i lys av litteraturen kan det se ut til at noen av barna Kari har møtt er barn med unnvikende tilknytning, som blir kjennetegnet ved at barnet ikke viser behovet for en trygg base og blir følelsesmessig selvforsørgende (Broberg et al, 2014, s.50). Ved slike tilfeller hevder Kari at primærkontakt skal arbeide tett på barnet og opprettholde ekstra tett foreldresamarbeid.

Begge informantene var opptatt av å etablere trygg tilknytning. Kari benyttet trygghetssirkelen (Circle of security, Marvin mlf. 2002), mens Ola derimot knyttet det til relasjonsbygging. Trygghetssirkelen bygger på samme prinsipp som tilknytningsteorien skapt av Bowlby, hvor det kan forstås som et adferdssystem, som gjør at barnet søker nærhet til tilknytningspersonene. Kari nevnte ikke barn som ikke er blitt trygt tilknyttet, de vil ikke kunne veksle mellom å oppholde seg ved basen for følgelig å utforske (Drugli & Lekhal, 2019, s.60-61). Kari la stor vekt på foresatte da hun beskrev tilknytning, at det er noe som tar plass over tid og hvis foresatte ikke er trygge, vil ikke barnet bli det. I lys av litteraturen kan Broberg (et al, 2014, s.37-39) være med på å styrke Karis resonnement hvor det skrives at tilknytning er noe som dannes over tid. Ola nevnte ikke trygghetssirkelen, eller tilknytning da han fikk likt spørsmål, han tenkte mer på relasjoner, som kan komme av at han tenkte mer på hvordan man skaper en tilknytning enn hva en tilknytning i lys av litteratur faktisk er. Både Ola og Kari hadde en lik formening om hvordan barnet viser tilknytning til personalet. Pedagogene hevder at en god indikator på trygg tilknytning er om barnet henvender seg for både lek, kos og trøst. I likhet med hva Broberg (et al, 2014, s.37-39) skriver kan en trygg tilknytningsrelasjon komme til syne ved at barnet søker trygghet, trøst og beskyttelse. Pedagogene vektlegger at når barnet viser menneskelige behov, som å vise alle aspekter av følelser, spise, sove og få fulle bleier kan det være en indikator på trygg tilknytning. Videre hevder Kari at hvis barnet er selektiv i hvilken ansatt barnet prefererer kan det være et godt tegn på at barnet har en trygg tilknytning. I likhet med hva Ola sier kan en indikator på trygg tilknytning være om barnet blir glad da barnet ser deg eller lei seg om du drar. Sett i sammenheng med hva Broberg (et al, 2014, s.37-29) skriver innebærer en trygg tilknytning at relasjonen varer over tid og at personene i kontaktforholdet søker hverandres nærhet og at det er ubehagelig med ufrivillig separasjon fra hverandre. Derav kan det forstås som at både Ola, Kari og litteraturen samsvarer med hverandre.

I analysedelen oppdaget jeg et funn, hvor Ola repetitivt nevnte relasjon. «For å kunne skape en tilknytning mellom personalet og barnet er en god relasjon avgjørende.» Videre hevder han at en god relasjon kan skapes ved å være på tilbudssiden og tolke barnets signaler. Drugli & Lekhal (2019, s.51-52) hevder at en god relasjon er et viktig fundament i barns utviklingsprosess og kan være både en motstandskraft og byggekloss i barns liv. En god relasjon kan skapes ved å tolke barnets signaler, i lys av hva Drugli & Lekhal skriver viser barnet en aktiv rolle i samspillet ved signaler og følelsesuttrykk som gir personalet mulighet til å tolke signaler og respondere hensiktsmessig. Ved at Ola tolker barnets signaler og responderer kan kontaktforholdet preges av gjensidighet og anerkjennelse, som da kan være en byggekloss i relasjonen og barnets selvoppfattelse. Askland (2015, s.37) skriver i likhet med Drugli & Lekhal, om hvordan en relasjon kan dannes. Askland hevder at barn skal bli sett på som likeverdige og at den voksne skal møte barna anerkjennende. Ved anerkjennelse vil barnet utvikle selvstendighet og selvtillit. For å skape en god relasjon burde man gi omsorg. Sett i sammenheng med litteraturen kan de yngste barna danne relasjoner om ansatte møter barnets grunnleggende behov, slik som mat, bleieskift, trøst og støtte i lek (Drugli et al, 2021, s.30).

I barnehagen til Kari er ny tilvenning siste alternativ, ettersom det kan være sårbart for hele familien. Karis barnehage har derfor utarbeidet en handlingsplan for hva som skal følges, hvis barnet ikke har fått en tilknytningsperson. Først prøver primærkontakt å ivareta barnet, noen ganger settes det inn en ekstra ressurs slik at primær kan fokusere kun på det nye barnet. Utfordringen ved å sette inn ekstra ressurs, kan i perioder være økonomi. De har tett foreldresamarbeid med ekstra oppdateringer på hvordan barnet har det og anbefaler kortere dager. I Olas barnehage har de ikke en spesifikk handlingsplan på hva som skal skje om et barn ikke er blitt trygt tilknyttet. Han hevder at de har tett samarbeid med foresatte og at primærkontakt skal følge barnet, men at det evalueres om det trengs ny tilvenningsperiode eller om det er noe primærkontakten kan gjøre for å skape en tryggere relasjon. I lys av hva Drugli (2014, s.88-89) skriver kan en nær relasjon medføre trygg tilknytning.

Kari hevder at hjemmebesøk er en viktig indikator på tilvenningsprosessen. Hun sier at det er under hjemmebesøket de først oppdager noe som kan være utfordrende i henhold til tilknytning med barnet. Hun sier at foreldrene spiller en stor rolle for hvordan barnet vil tilknytte seg personalet i barnehagen. I lys av relevant litteratur, tolker jeg ut i fra Karis resonnement at hun tenker på hvordan barnets tilknytningsstrategier er blitt utviklet. Tilknytning er en medfødt overlevelsesstrategi, men tilknytning kan komme til syne i ulike

mønstre. De fire ulike tilknytningsmønstrene er trygg, unnvikende, ambivalent og desorganisert tilknytning (Broberg et al, 2014. s.37-50). Jeg tolker det Kari sier at hvis barnet ikke har opprettet en trygg tilknytning til foreldrene, vil det bli mer krevende å skape en trygg tilknytning til personalet i barnehagen. Når både Ola og Kari beskriver hvordan en trygg tilknytning kommer til syne, beskriver de ganske nøyaktig motsetninger fra unnvikende, ambivalent og desorganisert tilknytning. Broberg (et al, 2014, s.50) skriver at barnet kan utvikle unnvikende tilknytning hvor barnet ikke viser behovet for å ha en trygg base hos sine foresatte og blir følelsesmessig selvforsørgende. Ettersom Kari vektlegger at hjemmebesøk er en viktig indikator på tilvenningsprosessen, kan det tenkes at det er viktig å observere forholdet mellom foresatte og barn, for å ivareta barnet og veilede foresatte. Videre skriver Broberg (et al, 2014, s.51) at barn som utvikler ambivalent tilknytning kan miste tiltro på egne evner og bli passive i eget liv eller klenge mye på omsorgspersonene, Broberg skriver videre at ambivalent tilknytning kan skapes ved at foresatte ikke reagerer på barnets signaler, men bestemmer ut i fra egen opplevelse hva barnet skal føle. Ola nevner dette med å reagere på barnets signaler, som i lys av litteraturen kan være med på å danne relasjon, men da også motvirke ambivalent tilknytning med barnet. Desorganisert tilknytning handler om at barnet kan ha behov for trøst, er redd eller lei seg, men om det er omsorgspersonen som har fått barnet til å kjenne på disse følelsene opplever barnet et indre kaos og klarer ikke å organisere tilknytning til omsorgsgiver. Det kan medføre at barnet har vansker med å danne tilknytning og lærer seg å koble ut tilknytningssystemene i hjernen (Broberg et al, 2014, s.51-52). Derav forstår jeg ytringene til Kari om at hjemmebesøk er en viktig del av tilvenningen, også for å observere samspillet barnet har med sine nærmeste omsorgsgivere.

5.3 Foreldresamarbeidets betydning for tilvenningsperioden

Drugli (et al, 2021, s.49-55) skriver at samarbeid mellom personal og foresatte kan dannes ved blant annet besøk i barnehagen, foreldresamtaler, hjemmebesøk og daglig kommunikasjon i hente-og-bringe situasjon. Av mine informanter til denne bacheloroppgaven er det kun Karis barnehage som praktiserer hjemmebesøk før oppstart i barnehagen. Kari hevder at hjemmebesøket er med på å legge grunnlag for videre samarbeid og ved å møte familien i kjente omgivelser kan det være med på å oppdage utfordringer, som man kan møte på ved oppstart (skadet tilknytning). Olas barnehage anbefaler besøksdager i barnehagen, for at foresatte skal kunne få tilstrekkelig informasjon om dagsrytme, tilvenning og tilknytning. Drugli (et al, 2021, s.49) påpeker ved å dele rutiner, praksis og hvordan tilvenningen vil foregå kan det skape et godt samarbeid med foresatte, i likhet med resonnementet til Ola.

Både Kari og Ola har møtt på utfordringer med foreldresamarbeid ved oppstart. For Kari har det vært utfordrende hvis foresatte ikke følger anbefalinger knyttet kortere dager, eller hvis foresatte ikke ønsker å delta på 8-dagerstilvenning. Litt av bakgrunnen for å endre til 8-dagers tilvenning i barnehagen til Kari har blant annet vært for å kunne opparbeide gjensidig tillit hos foreldrene. I likhet med hva Drugli (et al, 2021, s.59-60) skriver er gjensidig tillit grunnleggende for å skape et godt foreldresamarbeid. Drugli påpeker videre at tillit skapes over tid og at det er barnehageansatte som er den profesjonelle aktøren i forholdet, derav er det ansattes plikt å få foresattes forståelse og etablere et godt samarbeid. Kari påpeker at foresatte som ikke følger deres resonnement vil bli veiledet, og at i verste tilfelle kan det bli iverksatt ny tilvenningsperiode.

Kari har opplevd at noen foresatte ikke følger deres anbefalinger om kortere dager de første to ukene. Hun ytrer at det kan være med på å svekke samarbeidet mellom hjem og barnehage. Drugli (et al, 2021, s.48) hevder at positive samarbeidsrelasjoner mellom personalet og foresatte har sammenheng med barnets sosioemosjonelle, språklige og kognitive utvikling. Derav er det avgjørende for barnet at det er et godt samarbeid mellom hjem og barnehage. Som Kari har nevnt veileder de foreldrene som ikke følger anbefalinger, noe som kan være med på å styrke samarbeidet, men slik Drugli (et al, 2021, s.59-60) skriver er barnehageansatte den profesjonelle aktøren i forholdet derav hviler ansvaret på barnehageansatte for å opparbeide et godt samarbeid mellom hjem og barnehage.

Ola ytrer at utfordringer ved foreldresamarbeid kan komme av holdninger foresatte har til barnehagen. Han sier han har opplevd foresatte som er negative til opplegget de tilbyr i barnehagen og at slike holdninger kan «smitte» over på barnet. I lys av hva Drugli (et al, 2021, s.46) skriver er den tiden foreldrene er i barnehagen avgjørende for barnets trivsel. Drugli hevder hvis foreldrene er positive og snakker mye med personalet vil deres trygghet kunne smitte over på barnet, som kan sees i lys av hva Ola sier om negative holdninger. Det Ola ikke nevner i tråd med foresatte som er «negative til opplegget de tilbyr» er foreldrenes rett til medvirkning (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.29). Ved at foresatte får påvirke og medvirke i barnets hverdag vil foresatte bli myndiggjort. I betraktning av hva Drugli (et al, 2021, s.57) skriver kan myndiggjøring være med på å danne et godt foreldresamarbeid ved at foreldrenes observasjoner av eget barn blir hørt og verdsatt av personalet, men Ola presiserer at å gi informasjon og gi mulighet for tilbakemelding og gjensidig tillit er en viktig del for å skape et godt samarbeid.

Drugli (et al, 2021, s.35) skriver at i første del av barnets liv er det kun de nærmeste omsorgspersonene som fungerer som en trygg base, derfor må personalet arbeide for å etablere relasjoner til barnet slik at personalet kan bli den trygge basen da foreldrene drar. I lys av hva Drugli (et al, 2021) skriver har Kari opplevd at tilknytning skjer over tid og at foreldrene spiller en stor rolle for hvordan barnet vil knytte seg til personalet. Kari poengterer at foreldrene er det viktigste i barnets liv, derfor er det viktig at foreldrene er positive til barnehagen og personalet, i likhet med hva Ola sier. Knyttet til hva Drugli (2014, s.140) skriver er det forsket på sammenhenger mellom forholdet personalet har til foreldre og hvilket forhold personalet kan få med barnet. I likhet med hva både Ola og Kari har sagt sier også litteraturen at et godt samarbeid er preget av gjensidig kommunikasjon og at man skal opprettholde en varm og åpen kommunikasjon.

Kari sa under intervjuet «er ikke foreldrene trygge, vil ikke barnet heller bli trygt» i lys av litteraturen er det barnehageansattes plikt å skape en god relasjon med foresatte og godt samarbeid. For noen kan det være sårbart å levere barnet i barnehagen, i lys av hva Drugli skriver (2014, s.133) må man kommunisere ærlig om hvordan barnet har funnet seg til rette, noe både Ola og Kari vektlegger da de snakker om foreldresamarbeid. Drugli (2014, s.133) skriver også at andre foreldre kanskje trenger en påminnelse om at barnet har behov for de under tilvenningen, noe Kari også har opplevd, som hun sier hun gjør gjennom veiledning.

6. Oppsummering og konklusjon

I denne kvalitative studien har jeg forsket på hvordan to pedagogiske ledere arbeider med å skape tilknytning under tilvenningsperioden. I analysedelen trakk jeg fram tre funn som ble hovedkategorier for både presentasjon av funn-kapitlet og drøftingskapitlet. De tre kategoriene ble organisering av tilvenningsperioden, tilknytning under tilvenningsperioden og foreldresamarbeidets betydning for tilvenningsperioden.

Problemstillingen lød som følger: «på hvilke måter ivaretar barnehagelæreren de yngste barns behov for trygg tilknytning under tilvenningsperioden?» Målet med denne studien var aldri å konkludere med noe, men heller forske mest mulig på temaet. Informantene organiserer det noe ulikt. Ut i fra funn og drøfting kan det se ut til at lengre tilvenning og endret organisering har kommet etter økt kunnskap, noe som er forenlig med hva rammeplanen sier om overgangen fra hjem-barnehage. Det som var ulikt mellom informantene var blant annet hvordan de skaper tilknytning. For å gjøre tilvenningsperioden til en positiv opplevelse for familien, kan man velge å trygge foresatte ved å dra på hjemmebesøk og dele informasjon om

hvordan gjennomføringen vil foregå før barnet begynner i barnehagen. Ved å skape en god relasjon, kan det etter hvert dannes en trygg tilknytning. Mitt svar og konklusjon på problemstillingen er: Det er flere faktorer som kan spille inn på barnets tilknytning under tilvenningsperioden. Noen barn trenger lengre tid, derfor er det hensiktsmessig å ha lengre tilvenningsperiode. Tilvenning kan handle om at både barnet blir gradvis vent til barnehagelivet samt barnehagen og primærkontakt skal bli kjent med barnet. Primærkontakt har sine fordeler og ulemper, men det kan tyde på at det er viktig for sikre tilknytningsperson til nye barn. Det er viktig å vite kjennetegn på ulike tilknytningsmønstre og barn viser trygg tilknytning på ulike måter. Ene informanten sa «om foreldre ikke er trygg, blir ei barnet det.» Som også står i samsvar med litteraturen. Barnet har behov for en sekundær-tilknytningsperson i barnehagen for å trives – så på hvilken måte legger barnehagelæreren til rette for trygg tilknytning under tilvenningsperioden? Jo det er en sammensatt prosess, bestående av organisering, tid, foreldresamarbeid, skape relasjoner og være tilgjengelig for barnet.

Referanseliste

Askland, L. (2015) *Kontakt med barn*

Innføring i barnehagelærerens arbeid på grunnlag av observasjon (2.utg) Gyldendal

Bergsland, M-D & Jæger, H. (2018) *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*

Cappelen Damm Akademisk

Broberg, M., Hagström, B., Broberg, A. (2014)

Tilknytning i barnehagen hva betyr trygghet for lek og læring Cappelen Damm

Akademisk

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7 utg.) Gyldendal Akademisk

Drugli, M-B (2014) *Liten i barnehagen Forskning, teori og praksis*

Cappelen Damm Akademisk

Drugli, M-B & Lekhal, R. (2019) *Livsmestring og psykisk helse* Cappelen Damm Akademisk

Drugli, M-B. Lekhal, R. Buøen, E. S. (2020) *Tilvenning og foreldresamarbeid:*

de yngste i barnehagen. Cappelen Damm Akademisk

Hendry, L & Kloep, M (2003) *Utviklingspsykologi i praksis* Abstrakt forlag

Kunnskapsdepartementet (2017) *Rammeplan for barnehagen*. Pedlex

Kunnskapsdepartementet. (2019). *Tall og analyse av barnehager 2018*. UDIR

<file:///C:/Users/Administrator/Downloads/Tall%20og%20analyse%20av%20barnehager%202018.pdf>

Meld. St. 19 (2015-2016). *Tid for lek og læring. Bedre innhold i barnehagen*.

Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/cae152ecc6f9450a819ae2a9896d7cf5/no/pdfs/stm201520160019000dddpdfs.pdf>

Meld. St. 24 (2012-2013). *Framtidens barnehage*. Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2e8ad98938b74226bc7ff395839434be/no/pdfs/stm201220130024000dddpdfs.pdf>

Teigen, K.H (2022, 3.januar) Tilknytning. I Store norske leksikon <https://snl.no/tilknytning>

Thagaard, T. (2018). Systematikk og innlevelse : En innføring i kvalitative metoder

(5. utg. ed.) Fagbokforl.

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (3. Utg.) Gyldendal

Vedlegg 1

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Livsmestring hos de yngste – Tilvenning i barnehagen»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å forske på tilvenning og hvordan tilvenningsperioden påvirker de minste barna i barnehagen. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I bachelor oppgaven har jeg utformet en problemstilling som lyder følgende: På hvilke måter ivaretar barnehagelæreren de yngste barnas behov for trygg tilknytning under tilvenningsperioden? Jeg skal gjennom flere intervju forske på hvordan tilvenningsprosessen foregår i ulike barnehager og drøfte dette opp mot teori.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Intervju: omtrent 45 min.

- *Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du svarer på spørsmål*
- *Spørsmålene handler i stor grad om tilvenning, tilknytning, relasjon og foreldresamarbeid.*

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrevet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes [28.april.2023].

Med vennlig hilsen Hanna Sagnes Wågan

Veileder: Elisabeth Lehn

Student: Hanna Wågan

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Livsmestring hos de yngste – tilvenning i barnehagen*. Jeg samtykker til:

- å delta i *intervju*.

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

